

Pro Hanhikivi ry ja Pro Hanhikivi- valtuustoryhmä
Laitatie 14,
86110 Parhalahi
pro.hanhikivi@omanetti.fi

7.12.2009

Eduskunnan oikeusasiamies
Arkadiankatua 3
00102 Eduskunta
09 4321
eo-a-kirjaamo@eduskunta.fi

KANTELU EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIEHELLE

KANTELUTIEDOT

1.

Pyydämme tutkimaan Pyhäjoen kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen ja asiaa käsitelleiden kunnan virkamiesten sekä ympäristöviranomaisen menettelyä asiassa, joka koskee Fennovoiman periaatepäätöshakemuksesta (PAP) annettua lausuntoa.

2.

Kantelu koskee viranomaisten ja viranhaltijoiden menettelyä

2.1

Pyhäjoen kunnan valtuuston antama lausunto Fennovoiman periaatepäätöshakemuksesta (PAP). Lausunto annettiin valtuuston kokouksessa 9.6.2009 Pyhäjoella.

2.2

Kunnanhallituksen esitys valtuuston kokouksessa 9.6.2009 Pyhäjoen kunnan lausunnoksi, lausunnon valmistelu ja valmisteluun osallistuneet viranhaltijat ja ympäristöviranomainen.

3.

Perustelut

Pyhäjoen kunnan valtuusto antoi lausunnon periaatepäätöshakemuksesta ennenaikaisesti valtuuston kokouksessa 9.6.2009. Lausunto oli ennenaikainen, koska Pyhäjoen kunnalla ei ollut käytettävissä kaikkia tarvittavia tietoja ja selvityksiä, jotka olisivat voineet vaikuttaa periaatepäätöslausuntoon. Valtuustoa huomautettiin puuttuvista tiedoista valtuuston kokouksessa. Asian valmistelusta ja päätöksestä jätettiin eriävä mielipide (liite 1).

- Työ- ja elinkeinoministeriö edellytti 20.2.2009, että Fennovoima Oy täydentää periaatepäätöshakemustaan (PAP) useilla ydinenergia-asetuksen (161/88) 24 § i) -kohdan mukaisilla ympäristövaikutusten arvioinnin lisäselvityksillä Pyhäjoen ja Simon osalta.
- Fennovoima ilmoitti raportoivansa vaaditut tulokset vasta keväällä ja lokakuun lopussa 2009.
- Fennovoiman teettämät lisäselvitykset julkaistiin 30.10.2009.
- Koska työ- ja elinkeinoministeriön Fennovoimalta vaatimat ympäristövaikutusten lisäselvitykset ovat valmistuneet vasta 30.10.2009 ei kenelläkään periaatepäätöksestä lausunnon antaneella viranomaisella ole ollut riittävästi tietoa päätöksen tekemistä varten työ- ja elinkeinoministeriön edellyttämässä aikataulussa.
- Osa viranomaisista, kuten Pohjois-Pohjanmaan Ympäristökeskus varasi mahdollisuuden antaa lausunnon vasta sen jälkeen, kun vaaditut lisäselvitykset ovat valmistuneet. Ympäristökeskus antoi lausunnon Työ- ja elinkeinoministeriölle 27.11.2009 (liite2). Kuten tästä asiantuntijaviranomaisen lausunnon ilmenee, lisäselvitykset toivat esiin merkittäviä asioita, jotka myös Pyhäjoen kunnan lausunnon ja lausunnon valmistelussa olisi pitänyt huomioida.
- Fennovoima Oy:ltä edellytettiin myös Natura-arvioinnin suorittamista Pyhäjoella ja Ruotsinpyhtäällä. Natura-arviointia ei ollut PAP-lausuntoa valmisteltaessa ja siitä päätettäessä.
- Säteilyturvakeskus (STUK) antoi alustavan lausunnon 19.10.2009 suunnitellun laitospaikan soveltumisesta ydinvoimalaitoksen rakentamispaikaksi, mutta STUK:n lausuntoa ei ollut kunnan PAP-lausuntoa valmisteltaessa ja siitä päätettäessä.
- Viranhaltijoiden periaatepäätösesityksen tueksi antamia lausuntoja ei ole esitetty ao. lautakunnille, joilla olisi mahdollisesti ollut laajempi näkemys asiasta tai jopa oikeus viranomaisena lausua asiasta. Lautakunnissa olisi voitu ottaa kantaa asiaan ja tuoda esille mahdolliset puutteet tai jopa virheet, joita lausunnoissa oli. Se, että edes lautakunnat eivät saaneet osallistua lausunnon valmisteluun, saati se että kuntalaisille ei annettu asiassa sananvaltaa, ei toteuta avoimuutta asian käsittelyssä. Virkamiesten antamat lausunnot eivät toteuta demokratiaa (heitä ei ole vaaleilla valittu) ja vaadittua (vaatimuksen takana oli n. 20% kunnan äänioikeutetuista) neuvoantavaa kansanäänestystä asiasta ei annettu.

Kunnanhallitus, virkamiehet ja viranomaiset, jotka osallistuivat lausunnon valmisteluun ovat valmistelleet lausuntoesityksen valtuustolle puutteellisin tiedoin. Lautakunnille ja ympäristöviranomaisena toimivalle tekniselle lautakunnalle ei annettu mahdollisuutta lausua asiassa tai osallistua lausuntoesityksen tekemiseen. Asian valmistelussa on näin ollen selkeitä puutteita. Lausuntoesityksen antaneet viranomaiset ovat näin erehdyttäneet valtuustoa tekemään päätöksen asiassa ennen aikaisesti, puutteellisin tiedoin ja huonosti valmisteltuna.

Kyseessä on kunnan ja koko valtakunnan kannalta erittäin merkittävä päätös, jota ei pitäisi käsitellä läpihuutojuttuna. Eduskunnan tehtävä on harkita valtakunnallista kokonaisuutta, mutta Pyhäjoen kunnan valtuuston tehtävä olisi ollut harkita kuntalaisten kokonaisuus ja hankkeen kaikki vaikutukset.

Lausuntoesitystä valmisteltaessa ja päätöstä tehtäessä on huomioitu ja hyvin tarkkaan painotettu hankkeen taloudellisia hyötyjä. Mielestämme päätöstä tehtäessä on sivuutettu ja jätetty tahallisesti huomioimatta hankkeen kielteiset vaikutukset sekä jätetty pohtimatta mikä on niiden merkitys kuntalaisille ja alueen asukkaille. Viranomaiset ja viranhaltijat, jotka osallistuivat lausunnon laatimiseen eivät toimineet tehtävässään puolueettomasti ja valtuusto jätti näin huomiotta kuntalaisten kokonaisedun.

Valtuuston päätöksen voidaan joka tapauksessa todeta olevan useilta osin täydellisesti ristiriidassa valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden kanssa, jotka ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön ohjausjärjestelmää. Valtuuston päätös on lisäksi ristiriidassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntasuunnitelman, maakuntaohjelman, voimassa olevan maakuntakaava, maakunnan energiastrategian sekä EU:n luonto-, lintu- ja vesipuitteidirektiivien kanssa.

4. Kantelu tai valitus muille viranomaisille

Asiasta ei ole jätetty kantelua tai valitusta muille viranomaisille. Periaatepäätöslausuntojen ennenaikaisuudesta on huomautettu Työ- ja elinkeinoministeriötä useissa eri PAP-lausunnoissa, muistutuksissa ja yksityisissä mielipiteissä, joita on annettu Työ- ja elinkeinoministeriölle PAP-lausuntoajan puitteissa.

Kunnallisvalitusta hallinto-oikeuteen emme voineet asiasta tehdä, koska Fennovoima on uhannut hallinto-oikeudessa korvausvaatimuksella, mikäli heidän hankettaan hankaloitetaan tai viivytetään oikeusprosessilla. (liite 3)

JOHTOPÄÄTÖS ja ESITYS

Edellä esitetyillä perusteluilla Pro Hanhikivi-valtuustoryhmä ja Pro Hanhikivi ry esittävät, että Eduskunnan oikeusasiamies tutkii onko Pyhäjoen kunnassa menetelty vastoin lakia tai laiminlyöty mm. virkavelvollisuutta ja onko toimittu hyvän hallintotavan vastaisesti Fennovoiman ydinvoimalaitoksen periaatepäätöshakemusta (PAP) käsiteltäessä ja siitä päätettäessä.

Edelleen esitämme, että oikeusasiamies tekee esityksen Pyhäjoen kunnalle virheiden oikaisemiseksi periaatepäätös lausunnon antamisessa ja epäkohtien korjaamiseksi periaatepäätös lausunnon valmistelussa.

Pyhäjoella 7.12.2009

Pro Hanhikivi - valtuustoryhmä ja Pro Hanhikivi ry